

– оцінка ефективності планованих заходів з точки зору нейтралізації негативних впливів;

– оцінка ефективності пропонованих заходів щодо усунення загроз фінансово-економічній безпеці підприємства.

Процес управління фінансово-економічною безпекою підприємства потребує розроблення відповідного механізму, компонентами якого є сукупність фінансових інтересів підприємства, організаційна структура й управлінський персонал, техніка і технологія управління, функції, принципи і методи управління, фінансові інструменти, критерії оцінки.

Список використаних джерел:

1. Ареф'єва, О. В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1 (91). – С. 98–103.

2. Орлик, О. В. Економічна безпека підприємства: властивості, стратегія та методи забезпечення / О. В. Орлик // Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки : у 2 т. : колективна моногр. – Дніпропетровськ : "ФОРМ Дробязко С.І.", 2014. – Т. 2. – С. 176–182.

3. Мойсеєнко, І. П. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства / І. П. Мойсеєнко, О. О. Шолок // Науковий вісник НЛТУ України : збірник науково-технічних праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.02. – С. 141–146.

4. Сликая В. П. Управление финансовой безопасностью предприятия в условиях нестабильности / В. П. Сликая // Проблемы современной экономики. — 2007. — № 4 (24). // URL: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=1761>

РОЛЬ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У СТВОРЕННІ ЦІННОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Манухіна М. Ю., канд. екон. наук, Минка С. О. студентка, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Сучасний етап розвитку світової цивілізації характеризується як інформаційне суспільство, у якому знання суттєво активізують процеси формування нематеріальних активів, які за багатьма параметрами домінують над матеріальними. Залучення нематеріальних активів у фінансово-господарську діяльність підприємств сприяє підвищенню їх капіталізації, інвестиційної привабливості, результативності та конкурентоспроможності.

Нематеріальні активи як облікова категорія є відносно новою, незважаючи на те, що у економіці це поняття існує вже протягом тривалого часу [1]. У сучасних економічних умовах використання нематеріальних активів економічними суб'єктами є необхідною умовою їх життєздатності, реалізації стратегії інноваційного розвитку, формування інвестиційної привабливості тощо. Нематеріальні активи у сучасному економічному середовищі відіграють надзвичайно важливу роль насамперед при характеристиці фінансово – майнового стану підприємства. Саме це обумовлює необхідність відображення

у системі бухгалтерського обліку всіх складових нематеріальних ресурсів. Проте, в Україні суб'єкти господарювання хоча і використовують нематеріальні активи у фінансово – господарській діяльності, не відображають ці активи в системі бухгалтерського обліку, як у інших країнах світу [2], що пов'язано як зі складнощами при визначенні сутності нематеріального активу як об'єкта обліку так і відсутністю об'єктивної методики для їх оцінювання [3]. Питанням обліку нематеріальних активів присвячена увага у працях таких вітчизняних та зарубіжних вчених як: Голов С. Ф, Сопко В. В. Бутинець Ф. Ф., Завгородній В. П., Соколов Я. В., Кемпбелл Р., та ін. Проте залишається дискусійним питання щодо розширення об'єктів обліку активів у світлі становлення та розвитку сучасної парадигми у глобальному економічному середовищі.

Визначення активу, яке сформульоване у МСБО 38 «Нематеріальні активи» [4], П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [5], Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку нематеріальних активів [6] та у Податковому кодексі України [7] характеризується неоднозначністю. Отже, вже на стадії ідентифікації нематеріального активу виникають суттєві проблеми. Крім того, загальновизнано, що у обліку актив капіталізується на основі оцінки, яка ґрунтується на собівартості. Тобто проблема об'єктивної оцінки нематеріальних активів, що виступає основою визнання їх об'єктом обліку, є першочерговою.

Під нематеріальними активами розуміють довгострокові вкладення в придбання об'єктів промислової та інтелектуальної власності, а також інших аналогічних майнових прав, що визнаються об'єктом права власності конкретного підприємства і приносять дохід у конкретний період часу.

В американських стандартах фінансового обліку (GAAP) зазначено, що до нематеріальних активів слід віднести активи, які не мають матеріальної форми, виникли у результаті минулих подій, зумовили вимірюваний ефект та можуть принести вигоду у майбутньому [8].

Загалом багато авторів при розумінні сутності нематеріальних активів виходять з властивих нематеріальним активам рис, зокрема, це немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та приносить дохід. Інші автори вважають, що група нематеріальних об'єктів виступає як промислова та інтелектуальна власність та інші аналогічні майнові права. Практично всі автори підкреслюють тривалий термін використання даного активу, а саме більше одного року або операційного циклу. Втім у сучасних умовах господарювання використовується значна кількість невідчутних немонетарних активів, які можна віднести до нематеріальних, хоча строк їх корисного використання – менше одного року.

Комплексний обліковий підхід до нематеріальних активів міститься у МСБО 38 «Нематеріальні активи». Умовами для визнання нематеріального активу в міжнародному обліку є відповідність визначенню нематеріального активу. Це має бути нематеріальний актив, що не має фізичної субстанції та може бути ідентифікованим. Відзначимо, що вимога ідентифікації не передбачає, що нематеріальний актив обов'язково повинен передаватися

окремо й незалежно від всіх інших активів [4].

Відповідно до п. 4 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» до нематеріальних активів належать немонетарні активи, які не мають матеріальної форми та можуть бути ідентифіковані [5].

Згідно з Податковим кодексом України від 02.12.2010 N2755-VI, нематеріальні активи – це право власності на результати інтелектуальної діяльності, у тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані об'єктом права власності (інтелектуальної власності), право користування майном та майновими правами платника податку в установленому законодавством порядку, у тому числі набуті в установленому законодавством порядку права користування природними ресурсами, майном та майновими правами [7]. Отже, головна ознака для визначення нематеріальних активів – отримання підприємством виключних майнових прав на об'єкт інтелектуальної власності, тобто можливості їх відчуження.

В теперішній час українські підприємства мають дуже низький відсоток нематеріальних активів у загальній вартості бізнесу (близько 2-5%), в той же час, ринкова вартість додатково врахованих нематеріальних активів, на одному і тому ж підприємстві, може скласти 15-20% і більше, що відповідно збільшує капіталізацію компанії. Світові тенденції в галузі купівлі-продажу бізнесу свідчать, що вартість нематеріальних активів у загальній вартості компанії становить від 40 до 90%. Відомі випадки, коли майже вся вартість бізнесу сформована нематеріальними активами.

Нематеріальні активи є унікальною економічною категорією, основними властивостями якої згідно з проведенням дослідженням є відсутність або другорядність матеріальної форми, що пов'язано з домінантністю інтелектуальної (нематеріальної) складової, та наявність неадитивного впливу на процес їхнього використання суб'єктами господарювання. Вони здатні забезпечити підприємство значними економічними вигодами і водночас можуть наражати його на високий ризик, який пов'язаний із необґрунтованим інвестуванням / застосуванням, що може в майбутньому призвести до неплатоспроможності чи банкрутства підприємства. Вони створюються підприємством, але не завжди можуть вважатися його власністю.

Таким чином, можна стверджувати, що процес становлення нематеріальних активів об'єктом вітчизняної системи бухгалтерського обліку триває. Така ситуація пов'язана з необхідністю уточнення їхнього визначення та детальнішого розкриття критеріїв визнання у П(С)БО 8 "Нематеріальні активи", відсутність яких призводить до викривлення даних фінансової звітності стосовно нематеріальних активів вітчизняних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Шляхетко В. В. Облік нематеріальних активів: від минулого до сьогодення (міжнародний аспект) [Електронний ресурс] / В. В. Шляхетко // Наукові записки [Української академії друкарства]. – 2010. – № 1. – С. 97–106. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2010_1_13

2. Бескоста Г. М. Обґрунтування сутності нематеріальних активів в обліку [Електронний ресурс] / Г. М. Бескоста // Бізнес Інформ. – 2013. – № 10. – С. 306-310. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_10_56
3. Плекан М. В. Нематеріальні активи як об'єкт обліку і звітності [Електронний ресурс] / М. В. Плекан // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2014. – № 794. – С. 221-225. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2014_794_32
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). – Київ : ФПБАУ, 2014.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242 // Бізнес «Бухгалтерія». – 2012. – № 1.
6. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів від 16.11.2009 № 1327. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Податковий кодекс України, від 02.12.2010 № 2755- VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/kodeks.html>
8. Карлин Т. П. Анализ финансовых отчетов (на основе GAAP): учебник [Текст] / Т. П. Карлин, А. Р. Макмин; пер.с англ. — [4 изд-е]. — М. : Инфра-М, 1998. — 448 с.

ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Марченко Ю. В., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Однією основних проблем будь-якого підприємства є забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку діяльності. За сучасних дуже складних економічних умов в Україні дуже актуальними є питання забезпечення беззбиткового розвитку підприємств, що зумовлює необхідність зниження рівня витрат, їх оптимізацію та ефективне управління.

Питаннями визначення суті витрат як економічної категорії, умов створення ефективної системи обліку і контролю витрат на підприємствах різних галузей та форм власності розглядається у працях вітчизняних та зарубіжних вчених: В. В. Амосова, Ф. Ф. Бутинець, М. Г. Грещак [1], Н. В. Задорожна, О. С. Коцюба, Г. А. Маховикова та ін. [2-6], які в своїх роботах досліджують суть витрат, методи їх обліку та управління, а також розглядають проблеми зниження витрат на підприємстві та пропонують шляхи їх вирішення.

Проте, до сьогоднішнього часу залишаються недостатньо вирішеними низка суттєвих теоретико-методичних питань стосовно обрання оптимального для сучасних складних умов господарювання методу управління витратами при побудові стратегії економічної безпеки та сталого розвитку, в наслідок чого ці питання потребують подальшого дослідження.

Метою дослідження є визначення сутності витрат, встановлення специфіки їх управління в сучасних умовах формування стратегії економічної безпеки та сталого розвитку підприємств України.